
[2021-86-RE](#)

Causa 2021-86-RE

(Felisberto Da Graça c/ Benet Mas)

Número de registre 530-2021. Recurs d'empara

Aute del 22 de novembre del 2021

BOPA núm. 126, de l'1 de desembre del 2021

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 22 d'octubre del 2021, per la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 20 de gener del 2021, dictada per la Secció Civil 2 de la Batllia, i, contra la sentència del 29 de juny del 2021 i l'aute del 30 de setembre del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a obtenir una resolució judicial raonable, motivada, completa, congruent amb les pretensions de la part, fonamentada en Dret i no arbitrària, i respectuosa amb el principi de legalitat, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat, que anul·li les resolucions impugnades, que s'adoptin les mesures per restaurar el dret vulnerat, d'acord amb les disposicions de l'article 92.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, i que es declari la responsabilitat del poder judicial per l'error comés;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 26 de novembre del 2019, la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça va formular una demanda laboral i de reclamació de quantitat contra el Sr. Claude Benet Mas, en la qual sol·licitava

que es declarés el seu desistiment justificat del contracte laboral i es condemnés el defenent a pagar-li les quantitats de 911,25 € i de 489,37 €, en concepte d'indemnització, ambdues incrementades dels interessos legals produïts a comptar de la data de contesta a la demanda i de les costes processals ocasionades.

1.2. El 20 de gener del 2021, la Secció Civil 2 de la Batllia va dictar una sentència mitjançant la qual desestimava la totalitat de la demanda i absolia el defenent de totes les pretensions formulades en contra seva, fent imposició de les costes ocasionades a la part agent.

1.3. La representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 29 de juny del 2021, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència en què decidia desestimar aquest recurs.

1.4. El 16 de juliol del 2021, la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça va interposar un incident de nul·litat contra aquesta decisió, i, el 30 de setembre del 2021, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute en què desestimava l'incident esmentat.

1.5. El 22 d'octubre del 2021, la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 20 de gener del 2021, dictada per la Secció Civil 2 de la Batllia, i, contra la sentència del 29 de juny del 2021 i l'aute del 30 de setembre del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a obtenir una resolució judicial raonable, motivada, completa, congruent amb les pretensions de la part, fonamentada en Dret i no arbitrària, i respectuosa amb el principi de legalitat, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- La recurrent en empara considera que se li ha vulnerat el dret a la jurisdicció (article 10.1 de la Constitució) relatiu als drets a un procés degut i a un judici equitatiu, en el seu vessant del dret a obtenir una resolució judicial raonable, motivada, completa i congruent amb les pretensions, alhora que fonamentada en Dret i no arbitrària, així com respectuosa amb el principi de legalitat.

Afirma que el principi de legalitat processal és, segons el Tribunal Constitucional, una concreció de diversos aspectes de l'Estat de Dret, i que si bé la selecció, la interpretació i l'aplicació del dret corresponen als tribunals ordinaris, aquestes s'han de sustentar en arguments raonables i lògics i, no obstant això, la interpretació efectuada per la sentència de la Sala Civil del 29 de juny del 2021 no és raonable ni lògica.

- Entén que la valoració de la Sala Civil és esbiaixada, discrecional i arbitrària, ja que titllar un empleat de manipulador, de negatiu, de conflictiu i de malalt psicològic no només és desafortunat, sinó palesament i indubtablement vexatori. Afirmar, com fa la Sala Civil, que les expressions referides no revesteixen gravetat no es correspon amb la realitat i és, a més, una valoració subjectiva. Aquesta motivació no es pot incloure dins el cànon de constitucionalitat que aplica el Tribunal Constitucional.

- Considera, per tant, que es vulnera el dret a un procés degut i el dret a la jurisdicció, alhora que

l'argumentació és contrària al principi de legalitat.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat, que anul·li les resolucions impugnades, que s'adoptin les mesures per restaurar el dret vulnerat, d'acord amb les disposicions de l'article 92.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, i que es declari la responsabilitat del poder judicial per l'error comés.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de justícia

- La Sala Civil fonamenta la desestimació del recurs d'apel·lació formulat per la part avui recurrent en empara per les raons següents. Entén, en primer terme, que les injúries, les calúmnies i les coaccions que relatava la recurrent eren presentades com a justificació del seu desistiment. En segon terme, determina que les expressions proferides respecte de la recurrent s'han de situar en el context en què es produeixen. Així, la Sala Civil exposa que la recurrent, després de palesar la seva situació de necessitat econòmica, la qual ja havia obtingut avançaments de nòmina per part de l'empresa, va indicar que a l'octubre no treballaria més a causa de la baixa retribució que percebia; no obstant això, el matí següent als missatges, va comunicar que no es trobava en condicions de fer la classe pactada. L'empresari va contestar el missatge tot recordant-li la seva obligació d'anar a la feina i d'impartir aquesta classe. És amb posterioritat a aquest missatge quan l'empresari empra uns qualificatius negatius envers la recurrent, que segons el criteri d'aquesta Sala són desafortunats però que s'emmarquen en un moment en què l'empresari tenia dificultats d'organització derivades de la decisió unilateral de l'assalariada, malgrat els esforços efectuats per l'empresa, sense que s'apreciï dels àudios una voluntat vexatòria, com així mateix va apreciar la jurisdicció penal.

- D'altra banda, la Sala Civil, en l'acte que inadmet l'incident de nul·litat, considera que no s'ha produït cap vulneració del dret a la jurisdicció, perquè la seva sentència no manca de raonabilitat lògica i jurídica quan declara que el desistiment de la recurrent no estava justificat.

- Insisteix en què les expressions que la recurrent qualifica de vexatòries no es poden valorar fora del seu context i que la discussió es va iniciar per motius atribuïbles només a la recurrent, la qual es va negar, pocs minuts abans de començar una classe, a impartir-la, tornant-se a queixar de les seves circumstàncies laborals.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd i no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.2. Pel que fa a la inadmissibilitat del recurs d'empara, es justifica en aquest cas per un doble motiu. En primer terme, segons el redactat de l'article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional i el del 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials, el recurs d'empara es pot formular de manera directa contra la resolució definitiva del Tribunal Superior de Justícia o del Tribunal de Corts, o de manera indirecta, mitjançant la interposició d'un incident de nul·litat i el recurs d'apel·lació contra la desestimació d'aquell (veg. la sentència del 14 de juliol del 2021, recaiguda en la causa 2021-24-RE).

D'aquestes actuacions, es desprèn que la part recurrent va interposar un incident de nul·litat, però que contra la desestimació d'aquest dictat per la Sala Civil no va formular l'oportú recurs d'apel·lació, sinó que va presentar directament el recurs d'empara.

3.3. Conseqüentment, l'incompliment de la via indirecta escollida per la part recurrent en empara, la qual no va formular un recurs d'apel·lació contra el rebuig de l'incident de nul·litat per poder interposar recurs d'empara, motiva la inadmissió d'aquest recurs d'empara per tal com no s'ha esgotat la via prèvia indirecta escollida.

3.4. I, en segon terme, l'admissió a tràmit d'un recurs d'empara requereix que aquest es formuli mitjançant el compliment de les exigències de l'article 36 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional (identificació del demandant, relat dels fets que han donat lloc a la lesió constitucional al·legada, l'acte o norma objecte de recurs i la persona o òrgan a qui s'imputa la producció, fonaments jurídics i la determinació precisa de la pretensió), així com els documents que acreditin els elements de fet al·legats i els eventuals mitjans de prova.

Però també exigeix que el recurs d'empara gaudeixi, segons estableix l'article 37.2 de la Llei esmentada, del necessari contingut constitucional:

- *"2. També escau la inadmissibilitat de la demanda per incompetència manifesta del Tribunal Constitucional, per tractar-se d'una causa que ha adquirit el caràcter de cosa jutjada i per falta manifesta de contingut constitucional de la infracció denunciada".*

3.5. El recurs d'empara que ara ens ocupa no disposa del manifest contingut constitucional per poder ser admès a tràmit i aquesta consideració es deriva de les raons següents.

La part recurrent en empara entén que se li ha vulnerat el dret a un procés degut, en el vessant d'obtenir una resolució judicial, raonable, motivada, completa i congruent, fonamentada en Dret i no arbitrària, així com conforme al principi de legalitat.

Quant al principi de legalitat, contemplat a l'article 3.2 de la Constitució, la doctrina d'aquest Tribunal és constant en declarar que aquest principi per si sol no pot integrar un motiu d'empara, sinó que pot, junt amb altres infraccions, significar una vulneració del dret a la jurisdicció (article 10 de la Constitució), quan la motivació emprada per la jurisdicció ordinària sigui il·lògica, no raonable o arbitrària.

Correspon, aleshores, analitzar si la motivació de les resolucions de la Sala Civil en aquesta causa es pot titllar de contrària a la lògica, a la raó o qualificar d'arbitrària, com sosté la recurrent en empara.

3.6. Aquest Tribunal Constitucional s'ha ocupat en reiterades ocasions del deure de motivació (entre d'altres, veg. la sentència del 2 d'abril del 2012, recaiguda en la causa 2011-37-RE, la sentència del 12 d'octubre del 2018, recaiguda en la causa 2018-21-RE, i, la sentència del 9 setembre del 2019, recaiguda en la causa 2019-34-RE).

La doctrina del Tribunal ha estat constant en destacar que el deure de motivar les sentències, no

només present en l'article 10, sinó també en l'article 86.2 de la Constitució ("*2. En tot cas, les sentències seran motivades, fonamentades en l'ordenament jurídic i notificades fefaentment*"), deriva de la necessitat que els jutges expliquin el raonament emprat per tal que els justiciables puguin entendre els motius pels quals les seves pretensions han estat totalment o parcialment rebutjades.

La motivació és una conseqüència de la bona administració de justícia (García Ruiz c/ Espanya, GC núm. 30544/96, del 21 de gener de 1999, §26), alhora que requereix que es recolzi en criteris objectius derivats del dret. A més, i no es pot oblidar, la motivació de les resolucions judicials i, per tant, l'explicitació de l'aparell argumentari per acollir o refusar les pretensions de les parts és allò que possibilita que els tribunals superiors, els quals han de resoldre els recursos contra les resolucions judicials, puguin conèixer les raons en què s'ha fonamentat l'òrgan judicial *a quo* en la seva resolució.

3.7. En aquest cas, malgrat les asseveracions de la recurrent en empara, la interpretació que ha efectuat la Sala Civil de les causes del desistiment laboral ha de ser qualificada com a ajustada a la raó i a la lògica, sense que tampoc pugui ser entesa com a arbitrària i no concorri, aleshores, cap vulneració de l'article 10 de la Constitució.

En el sentit exposat, la motivació que empra la Sala Civil per entendre que les expressions proferides per l'empresari en la discussió laboral que va tenir amb la recurrent no són vexatòries, rau en el context de la discussió que va tenir lloc, en el fet que va ser la conducta de la treballadora la que va generar la discussió i va ocasionar greus dificultats organitzatives a l'empresari, i, en el fet que la jurisdicció penal no va considerar que concorres cap ànim vexatori.

Aquesta valoració i situació en el context de les expressions proferides i la seva qualificació com a desafortunades, però no com a vexatòries, es troba fonamentada i l'aparell argumental de la Sala Civil s'adequa a la raó i a la lògica, sense que, en atenció als anteriors arguments, la resposta judicial pugui ser arbitrària.

Per consegüent, el recurs ha de ser inadmès a tràmit també per manca de contingut constitucional.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2021-86-RE interposat per la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça contra la sentència del 20 de gener del 2021, dictada per la Secció Civil 2 de la Batllia, i, contra la sentència del 29 de juny del 2021 i l'aute del 30 de setembre del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.
2. Notificar aquest aute a la representació processal de la recurrent, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.
3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal

Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 22 de novembre del 2021.

Josep-D. Guàrdia Canela
President

Jean-Yves Caullet
Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat

Dominique Rousseau
Magistrat